

פרשת וילך

ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית

מה הוזכר זאת שם?? וגם מה הקשר להזכיר כאן שהלויים הם נושאי הארון?? ואולי גם כאן הכוונה רק לכהנים, כי אכן הכהנים הם אלו שנשאו את הארון כשעברו את הירדן בתחילת כיבוש הארץ, ולכן התואר "נושאי הארון" מתאים גם לכהנים, אבל בכל זאת מה היה נחוץ להזכיר כאן בעת נתינת ספר התורה לתנו בצד הארון את העניין של נושאי הארון?? ובכלל יש לתמוה, שהרי כתוב שביום האחרון משה כתב 13 ספרי תורה בדרך נס, וחילק ספר לכל שבט, ואת הספר ה-13 נתן לכהנים לשים בצד הארון, אם כן יוצא שכל השבטים קיבלו ספר ואילו דווקא שבט לוי לא קיבלו, ואם כן דווקא שבטו של משה – שבט לוי שלא קיבלו ספר, רק הם היו אמורים להתלונן??

ובתחילה הייתי סבור לחדש כאן ולתרץ חלק מהשאלות, שמשה מסר את התורה ללויים שהם ימסרו אותה לכהנים, וזה מתאים לשיטות במפרשים ששני הפסוקים מדברים על אותה נתינה, והיות ומשה רבינו נתן לשבט לוי למסור לכהנים ועם ישראל לא היו בתהליך המסירה לכן נפגעו ובאו בטענות, ולכן יתכן וכמוכח קצת בפסוק זה, שמשה חזר ומסרה לזקני ישראל.

שוב ראיתי כדברי בספר משכיל לדוד, ואכן מכאן למד הספורנו שכך הדבר הוא בהקהל, וכפי שנכתב במשנה חזון הכנסת-ישראל נותן לראש הכנסת וראש הכנסת לסגן וסגן לכהן גדול וכהן גדול למלך. אבל עדיין זה לא עונה על השאלות הנוספות, ולכן נראה לתרץ שאכן הקנאה של עם ישראל הייתה דווקא בגלל ששבט לוי לא קיבלו לעצמם ספר

רש"י (בפרשת כי תבוא פרק כ"ט) "עד היום הזה" כתב: שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, כמו שכתוב (לקמן ל"א, ט) "ויתנה אל הכהנים בני לוי", באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו, משה רבינו אף אנו עמדינו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה, לנו נתנה. ושמח משה על הדבר, ועל זאת אמר להם היום הזה נהיית לעם וגו' (לעיל כ"ז, ט), היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום.

והדברים קשים לכאורה, וכי ללויים נתנה, הרי מפורש שלכהנים נתנה, ואם כן גם הלויים יבואו בטענה מדוע השלטת את הכהנים עליה?? ואם נרצה לענות שמשה נתן את הספר תורה לכל שבט לוי וכמו שכתוב בהמשך "ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמו, ויצו משה את הלויים נושאי ארון ברית ה' לאמר: לקח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית השם", הרי המפרשים מסבירים שבוודאי הכוונה לכהנים ולא ללויים, כי רק לכהנים מותר לגשת לארון ברית ה' כשהוא גלוי ולהניח בצדו דברים, ואילו ללויים מותר לגשת אליו רק בעת משא המחנות ורק כאשר הארון מכוסה ב 3 כיסויים.

ועוד יש כאן שאלות רבות נוספות בעניין זה, כי אם הכוונה רק לכהנים, מדוע היה חשוב להזכיר שהם בני לוי?? והנה גם בספר יהושע פרק ג' כתוב מפורש "הכהנים הלויים נושאים אותו – את הארון", ושם בהמשך הפסוקים מפורש שרק הכהנים נשאו אותו, ובכל זאת הכהנים מכונים גם לויים, ושוב צריך עיון לשם

שהרי הארון נשא אותם ולא הם נשאו את הארון??? אלא שבמשך כל הגלות במצרים הם נשאו את ארון הקודש, כי הם השבט היחיד שלמד תורה כל שנות גלות מצרים, ולא פלא שהם זכו והארון נושא אותם, והתורה שלהם צמודה לארון הברית שהם נשאו בעבר והוא נושא אותם מעתה.

על כן עם ישראל בכה למשה וכי אנחנו לא קיבלנו את התורה כמוהם??? ואנחנו רועדים מפחד שמא ביום מהימים שבט לוי יגידו לנו שאנחנו לא קיבלנו את התורה רק הם. ולכן שמח משה שגם עם ישראל משתוקק להיות מחובר לתורה כמו שבט לוי, ושיש להם קנאת סופרים, ודאגתם שגם הדורות הבאים אחריהם יהיו מחוברים לתורה לנצח.

ככל השבטים, אלא את הספר שלהם שמו בצד הארון, וזה גרם לקנאה של השבטים שבט לוי.

כי הם טענו למשה רבינו וכי מדוע אנחנו זקוקים לספר תורה זמין, ואילו שבט לוי לא זקוקים לספר תורה זמין, שהרי הספר שלהם היה מונח צמוד לארון הברית ולא יכלו להשתמש בו כרצונם וללמוד ממנו. וזה עורר קנאה, כי זה מראה ומוכיח שלשבט לוי התורה מונחת בראש יותר משאר השבטים, וזה הראה שכביכול הלויים קיבלו את התורה יותר חזק וביותר עוצמה משאר השבטים, שלכן הלויים לא צריכים את הספר תורה זמין. ובפרט השבטים התקנאו בכך שהתורה מדגישה שהלויים הם **"נושאי הארון"**, ולכאורה קשה

ויתנה אל הכהנים בני לוי - מה נשתנה מטענות קרח??? - המשך

ואהרן, וגם ראה שיצאו ממנו לויים המשוררים בבית המקדש שהיו צדיקים גדולים, אז להם הוא לא דאג ולא היה צורך כל כך לדאוג, רק לעצמו ולכבודו דאג!!! ואדרבה קרח השתמש בגדלות ובצדקות צאצאיו - לרעה, ללכת בכוחם הגדול נגד משה רבינו, ולכן עליו ועל חבורתו שדאגו לכבוד עצמם יצא קצפו של משה.

אבל כאמור כאן, עם ישראל כל דאגתם הייתה לא לכבוד עצמם, אלא לדורות הבאים!!! שיהיו מחוברים לתורה, וזה ממש שימח את משה רבינו, הנה סוף סוף עם ישראל חפץ בתורה באמת ובתמים, שכבר דואג לדורות הבאים שלא ינשלו מדרך התורה חלילה. וזאת אומרת שאכן גם עם ישראל התחברו לתורה באמת, כמו שבט לוי שהיו מחוברים לתורה מאז ולתמיד כי מעולם לא הפסיקו ממנה.

באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו: משה רבינו, אף אנו עמדתנו בסיני וקיבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה, לנו נתנה. ושמח משה על הדבר - רש"י לעיל.

וכאן הבן שואל, וכי מדוע משה התלהב מטענתם ושמח מדבריהם, ואילו על קורח שטען **"כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על עדת השם"**, משה תקף אותם בטענה **"רב לכם בני לוי"???** הרי גם כאן טענו טענות דומות - וכי רק בני לוי קיבלו את התורה, גם אנחנו קיבלנו?? אלא נראה שכאן נמדדו לפי סיום דבריהם, שבסיום דבריהם הם גילו שדאגתם הייתה עבור הדורות הבאים, ואילו קורח לא דאג לדורות הבאים, כי אדרבה הוא ראה שמבני בניו יצא שמואל ששקול כמשה

ללמדנו שבן אדם חייב לדאוג על עתידו הרוחני, וגם של הדורות הבאים, רק כך יצליח להתעלות ולהציל את הדורות הבאים אחריו לשמור שלא יהיו להם מפריעים ברוחניות חלילה,

וגם בדברים שברגש אפילו בבחינת דק שבדק גם כן עלינו להתעמק איזה השלכות עלולות לצאת מהם, בין לו ובין לכל צאצאיו, ודאגה זו מאוד משמחת את בורא עולם, כי זה מראה יראת שמים אמתית ואהבה אמתית לבורא עולם.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת - ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם

באכזריות!! ככה הפחד לא ייתן לו אפשרות לעצור. ולכן הקללות והאיום מהקללות והברית זה מחזק לנו את היציבות, ולכן השירה הזו היא עיקר ספר תורה, לכן שימה בפייהם, כי זה משלים את עבודת השם בשלימות.

אבל עדיין קשה שלמה את הקללות של פרשת כי תבוא לא קוראים כשירה??? הרי זה גם מחזק אותנו שלא נחטא?? אכן לאחר מחשבה התחדש לי הרבה יותר מכך, שהיה קשה לי מאוד, מדוע כתוב שאם אחרי כל הצרות נחזור בתשובה אז בורא עולם ייתן את כל הקללות על אויבינו (דברים ל' ז) **ולכאורה קשה** וכי זה המשקל הראוי?? הרי המשקל הראוי לכאורה שיהיה לנו ההיפך מהקללות!!! דהיינו שיהיה לנו ברכות בקיצוניות, כמו שהקללות היו כביכול בקיצוניות??

אלא 2 תירוצים בדבר, א. שכשחוזרים מתוך פחד ולחץ זו תשובה לא מושלמת אלא מתוך עונש, ולכן החטאים שנעשו במזיד לא נהפכים לזכויות אלא לשוגג, לכן לא זכינו לקבל את ההיפך, אבל בורא עולם בטובו הגדול לפחות נוקם כך שנותן את כל הקללות באויבינו. ב. שאם אכן חזרנו בתשובה שלימה, וכפי שכתבתי בפרשת כי תבוא שהקללות מסתיימות ב"ונמכרתם ואין קונה", שזה בעצם נחמה, כי הבן אדם ירגיש כל כך מושפל וכל כך דחוי וסמרטוט שאפילו בתור עבד אף אחד לא רוצה אותו, ואף אחד לא סובל אותו כי הוא מאוס ומגעיל, ובשפל מדרגה זה וכשהוא בתחתית שבתחתית הוא יתעורר ויזכר שיש אחד שלמרות הכל לא נגעל ממנו ולא מואס בו.

כתב הרמב"ם בהלכות ס"ת "כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו", והדברים תמוהים וכי לזו פרשת "האזינו" יקרא שירה?? הרי זו קינה על צרות ורעות שימצא לעם ישראל כשיעשו הרע בעיני השם, עם תוכחות קשות מאוד!!! ואם כן נקרא זה שירה?? "ולמדה ושימה בפייהם"!!! הרי את הקללות שבכי - תבוא לא מעלים לקריאה אלא נותנים לבעל קורא אז מדוע את השירה הזאת הקשה מאוד קוראים שוב ושוב - "שימה בפייהם"?? ועוד איך ייתכן שזה עיקר ספר התורה??

ותשובה ראשונה אפשר לענות בפשטות, שכמו שהתורה אומרת לאחר כל הקללות של "כי תבוא" וכפי שמשמע מדברי רש"י: "אתם נצבים", שנצבים זה עמידה יציבה. ואיך אכן מקבלים עמידה יציבה ביהדות בלי רעידות ונפילות?? **התשובה**: על ידי שילוב של כל הכוחות ביחד, יראת הרוממות ואהבת השם המשולבת עם יראת העונש יחד, ובנוסף לאלו גם שבועה וברית - שזו המחויבות האישית לקיים הבטחה חמורה, ואכן כל זה ביחד באופן קבוע ותמידי נותנים יציבות.

כי גם אדם קדוש וטהור הדבוק בבורא עולם מתוך אהבה, חייב גם שיהיה לו פחד מהגיהנום ומהקללות, כי לא מספיק תחרות שמי שיסיים את כל המסלול הקשה יקבל מיליון דולר, וגם לא מספיק שירוך בגלל שהוא אוהב לרוץ. כי לפעמים מחמת הקושי הגדול, יש שינשרו ויוותרו על הפרס וגם יותרו על אהבתם לרוץ, אלא צריך שילוב גם של כלב עז פנים שרודף אחרי מי שמתעבב ועוצר וקורע אותו לגזרים

ולכן זה נחשב לשירה, כי ברגע שעם ישראל אוהב את בורא עולם אזי כמה שיש יותר קללות וביטויים קשים, הם נהפכים לברכות עוד יותר טובות בקיצוניות טובה. ועל כן דווקא שירה זו המתמצתת את רעיון הקללות בלי פירוט רחב כפרשת כי תבוא, וגם כפי שאכתוב בפרשת האזינו יש בו בשורת הגאולה השלימה, חשוב וחובה לשים בפי כל יהודי שידע אותה ישר והפוך, וגם שידע שהקללות הן קיצוניות, אבל הברכות הן עוד יותר קיצוניות, רק שהקללות הקיצוניות הן ברות המחשה בעולם הזה ולכן מזכירים אותן בהרחבה בפרשת כי תבוא, מה שאין כן הברכות הקיצוניות אינן ברות המחשה בעולם הזה, אבל יש ברכה ששייכת גם בעולם הזה, שנוכה לשמוע בקול השם ולהתקרב לאבינו, וכפי שהתפלל דוד המלך "אחת שאלתי - אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חי לחזור בנועם ה' ולבקר בהיכלו" אמן ואמן.

ואז הוא בבכיות ובתחנונים חוזר לאבא, ויבכה: אבא איך עזבתי אותך!! ועכשיו אני לבד לבד למטה למטה, אני כאפס וכמינוס דחוי ומגעיל, אבל רק אתה אוהב אותי ומקבל אותי חזרה, וזה העידוד הגדול ביותר שנתעורר בעצמנו לשוב בתשובה שלימה, וזה הסיוע המושלם לקללות שנחזור בתשובה מעצמנו מתוך אהבת הבורא יתברך אלינו ואנחנו אליו, כי אין לנו עוד אהבה מלבדו. וממילא הכל נהפך לזכויות, ואם כן אכן מגיע שכר ההיפך מהקללות, ברכות בקיצוניות, אבל ברכות בקיצוניות כזו אינן בנמצא ולא שייך בעולם הזה, כי הכל יחשב ככסף קטן לעומת השכר שבורא עולם ייתן לנו בעולם הבא!!! רק לפחות כראיה והוכחה לכך שהבורא קיבל את תשובתנו בשלימות, נראה וניווכח כאשר האויבים שלנו יקבלו את כל הקללות על ראשם, ועצם הדבר שהשכר לא נקבל כאן בעולם זה משמש כעוד הוכחה וראיה שיש עולם הבא.

לכן בעת ניסיון, זכור נזכור להיות "נצבים" חזקים, כי עוד קודם הניסיון השתמשנו בכל הכלים ובכל היראות ובכל האהבות לעבוד את בורא עולם ולא רק בכלי ובדרך אחד, ויהי רצון שנזכה לעבוד את בורא עולם אנו וצאצאינו בשמחה ובשלימות כראוי, ושלא נפחד מהקללות אלא מהעבירות!!! ושנכיר את הקללות רק מתוך הכתוב בתורה ולא במציאות חלילה, אלא רק בשביל חיזוק היראת שמים, ולדעת את עומק השכר האין סופי שנקבל בקרוב ממש אמן ואמן.

וילך משה

ועוד נקודה חשובה, למרות שבאותו יום נסתלקו ממנו שערי חכמה ומסורת, בכל זאת משה רבינו התאמץ לתת לעם ישראל בכל יכולתו את כל כולו גם בלי שערי חכמה ומסורת, לכן כתוב "וילך משה", שמשה הלך לקראתם, לא כדרכו מימים ימימה שבאו אליו, אלא הוא הלך אליהם והתמסר עוד יותר אליהם. וייתכן שאמר להם: "איני יכול לצאת ולבוא", אין לי שערי חכמה, אבל אני מתאמץ בלי שערי החכמה לתת לכם מוסר וברכות וכל מה שעדיין אני יכול לתרום לקידום עם ישראל.

באותו יום שנפטר משה רבינו הוא התפלל שחרית ומנחה שזה היה חלק ממנין 515 תפילות "ואתחנן" (ע"פ הפני יהושע) ברכות ל"ב, והספיק בנס לכתוב 13 ספרי תורה, וגם להקהיל את עם ישראל ולהגיד להם את פרשת נצבים והקהל וגם את שירת האזינו וגם את הברכות שברך לפני מותו, ויש דעות שכל הפרשיות האחרונות היו ביום מותו. בקיצור, זה היה מועט המחזיק את המרובה, ובכל זאת "וילך משה" הוא בעצמו הלך לדבר לעם ישראל, כי משה רבינו התאמץ לעשות עוד ועוד מצוות ולא חיכה להם שיבואו עד אליו.

החכמה שעברו ליהושע), וגם את הברכות שבירכם לפני מותו. וגם זכה משה רבינו לתת עוד 2 מצוות למרות מצבו, הן מצוות הקהל בסוף שמיטה, ומצוות כתיבת ספר תורה.

ואכן זכה משה רבינו שלמרות שנסתלקו ממנו שערי חכמה, בכל זאת הוא התנבא את שירת האזינו ברוח הקודש שהיא עיקר ספר תורה, (וגם בגלל שהתאמץ בה גם בלי שערי

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום - לא אוכל לצאת ולבוא

התחיל משה צווח ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת.

ונראה שהקנאה של משה לא הייתה מכך שיהושע הוא המנהיג והוא עם שערי החכמה והוא בעל רוח הקודש, כי מחמת ענוותנותו באמת זה לא הפריע לו בכלל, אלא למשה כאב שעד היום הוא שותה מיד בצמא את דברי בורא עולם, ועכשיו תלמידו קיבל והתורה והחידוש ניתן בעולם ואילו הוא חייב להמתין, את זה הוא לא היה יכול לסבול. ושוב לא הכבוד היה אכפת למשה רבינו אלא הצמאון לדבר השם, כי רגע בלי חידוש זה גרוע ממוות למשה רבינו.

ובאמת ייתכן שמה שנסתלקו ממשה שערי החכמה והמסורת זה לא בכדי שמשה לא יפגע מיהושע, כי אכן אין עניו יותר ממשה רבינו, אלא זה לא כבוד התורה כי זה בזיון כבוד התורה שמשה רבינו בשיא כוחו הרוחני לא ילמד תלמידים ובמקומו ילמד תלמידו, ודבר זה לא מתאים לציבור ולעם, וזה בזיון לכבוד התורה הכללי, ולא מחמת הביזיון של כבודו האישי של משה רבינו. ואולי זו כוונת לשונו של הרמב"ן שנסתלקו ממשה מעינות החכמה כדי "שלא ידאג לתת גדולה ליהושע בפניו", ולא כתוב פשוט "שלא לפגוע בכבוד משה", כי כאן לא היה דאגה לפגיעה בכבודו, אלא חשש פגיעה בכבוד התורה הכללי, שבפניו של משה בשיא כוחו ההנהגה תעבור ליהושע.

הרמב"ן כתב, רבותינו למדו מכאן שנסתמו ממנו מעיינות חכמה, וזה היה מעשה נס שלא ידאגו לתת גדולה ליהושע בפניו. ולכאורה הכוונה שמשה רבינו לא יפגע שריבונו של עולם מדבר עם יהושע ולא אתו, וגם שלא יפגע שיהושע הוא זה שמלמד בבית מדרש ולא הוא - משה רבינו, כי הוא מבין בעצמו שאין לו את הכוחות שהיו לו קודם. וזה פחות פוגע מאם היו נותנים את ההנהגה ליהושע כאשר למשה יש עדיין את אותם כוחות ואותם שערי חכמה שהיו לו קודם, כי אז הוא יחוש בחוסר נעימות, שאנשים יתמהו מדוע הוא לא ממשיך להנהיג כבעבר, הרי כוחו עמו?? אבל זה עדיין דבר שאינו מובן, שהרי משה רבינו היה העניו מכל האדם, ושמוח שאמרו "משה מת ויהושע מכניס", ומדוע היה צורך להורידו מחכמתו בכדי שלא ייפגע?? וגם למה הורדה מחכמה פחות פוגעת??

וביותר אפשר להקשות, שהרי על הפסוק "הן קרבו ימין למות קרא את יהושע והתייצבו באהל מועד ואצונו", שיש מפרשים שזה היה יום לפני פטירתו, ויש שיטות שזה היה 5 ימים קודם, ועל זה כתב **הילקוט שמעוני** (תתקמ"א) שהלך משה לשמאלו של יהושע, נכנסו לאהל מועד ירד עמוד הענן והפסיק ביניהן, משנסתלק עמוד הענן אמר משה ליהושע מה אמר לך הדבור, אמר לו: כשהיה הדבור נגלה עליך יודע הייתי מה היה מדבר עמך?? אותה שעה

ובסיום תפילת שחרית נבהלתי מעוצמת הצימאון של משה רבינו לשמוע תיכף ומיד את דברי ה'. ראו נא והתבוננו, הנה משה רבינו הספיק לכתוב 13 ספרי תורה ביומו האחרון, וגם יש

דעות שאת כל הפרשיות האחרונות הוא מסר ביומו האחרון, בקיצור יום עמוס מאוד מאוד בתורה ובמצוות, עד כדי כך שאת "השירה" שאמר בפרשת האזינו ביומו האחרון לדעת הרמב"ם זה עיקר חשוב מאוד בספר תורה, ולכן לא פלא שמשנה רצה לחיות ולא למות, מלבד רצונו העז להיכנס לארץ ישראל, ובכל זאת הוא ויתר ברגע אחרון על הכל!!!

כי למשה רבינו כאב עד מוות כפשוטו שלא יקבל מיד את דברי ה', אלא עליו להמתין ליהושע שישמע ואחר כך אם ירצה ימסור לו את דברי ה', והצימאון לדבר ה' של משה היה עצום שאין דוגמא לו, ומחמת צימאון זה העדיף לוותר על חייו המלאים והעמוסים בתורה ובחזיון קהל ה', ולמות!!!! ומיד לשתות בצמא אדיר את דברי ה' תכף ומיד בגן עדן!!!

ואם למשה רבינו מוסר התורה, שהתורה נקראת על שמו "תורת משה", והוא נביא הנביאים!!! יש צימאון אדיר כל לתורה ולדברי ה', אז לנו שחסרים אנו כל כך הרבה תורה, בוודאי שעלינו לוותר על מנעמי החיים ולצמוא באמת לדברי ה' ולתורתו, ולהתפלל שכבר נגיע לימים הללו "הנה ימים באים נאום ה' ונתתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי השם", ואשרי מי שיעוד לפני הימים הללו הוא מרגיש צימאון לדבר ה', הוא ממקרי הגאולה הקרובה ובזכותו אנחנו מצליחים לחיות ולשרוד את הגלות הקשה שתסתיים במהרה אמן ואמן.

ולכן אם אכן רוצה אתה להרגיש צימאון לבורא עולם, עלינו למעט בצימאון לגשמיות ולהנות העולם הזה, ולחשוך בתורה ובמצוות ולהתמיד בהם, כך ימשך לבנו לקדושה ונקבל צימאון לדבר ה', אבל לא נצפה לצימאון לדבר ה' כאשר אנחנו רוויים מגשמיות, והרוצה להיטהר מסייעים בידו.

אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההולך עמך לא ירפך ולא יעזבך

במלחמה, או טרום מלחמה יש פחד!!! וגם אם יש חלק הבטוחים בניצחון בכל זאת חלק וודאי שמפחדים, ויש כאלו שאפילו בורחים עם משפחתם להציל את עצמם ולא אכפת להם מאחרים, למרות שהם יודעים שהבריחה שלהם גורמת לאחרים פחד ורפיון. על כן דווקא מכך שהתורה מתחילה בלשון רבים ועוברת ללשון יחיד זה מלמד אותנו, שהתורה דורשת לא רק שלא תפחד בעצמך!! אלא הדרישה ממך ומאתנו לדאוג שכולם לא יפחדו.

ולכן אם נראה את אלו שמפחדים, עלינו להרגיש אחריות ולא רק לדאוג לעצמינו שאנחנו רגועים, אלא עלינו לגשת לכל אלו שמפחדים ולחזק אותם שלא יפחדו, וזה לא

החיד"א שואל מדוע התחיל הפסוק בלשון רבים וסיים בלשון יחיד??? ותירץ, שהתורה מלמדת אותנו כאן שאם עם ישראל יהיה באחדות גמורה ומושלמת אזי בורא עולם מבטיח לנו שבכוח האחדות ש"לא ירפך ולא יעזבך". ונשאלת השאלה, מה העניין להזכיר את האחדות דווקא בעניין הפחד?? הרי תמיד כשיש אחדות גמורה מצליחים בכל עניין, שאפילו רשעים כשהם מאוחדים לדבר עבירה הם מצליחים, כמו שמצאנו במגדל בבל, וכמו דורו של אחאב שהיו עובדי עבודה זרה והיו מנצחים במלחמות כי לא היו מדברים לשון הרע.

אלא נראה שכאן יש מסר מיוחד שמדגים לנו מה זה אחדות אמתית ומושלמת. שהרי

דאגו לכולם, וזה מאחד את העם מאוד, הן מצד המחזקים והן מצד המתחזקים שמרגישים שאנחנו עם אכפתי ומלוכד ומאוחד גם בעת צרה.

קל, כי פחד זה בטבע של בן אדם וצריך להשקיע הרבה מחשבה ומאמץ וסבלנות להרגיע ולתת תחושת ביטחון לפחדנים. ואם אכן עם ישראל השקיע שכולם לא יפחדו כי

זוה משמח מאוד את בורא עולם, שאנחנו מאוחדים ומלוכדים ועם אכפתיות לבוא לעזרת הזולת, שלא רק נדאג לחזק את עצמנו אלא גם נדאג לכלל ישראל שכולם יתחזקו ונעזור ליהודים שמחזקים שיהיה להם את הכוח ואת האפשרות להמשיך ולחזק את כולם, בכדי שלא יישאר יהודי אחד לא מחוזק.

ההולך עמך - המשך

ממנו. וכפי שביארנו במאמר הקודם, שכשם שחזקנו אחרים ודאגנו לחולשתם של אחרים, גם בורא עולם ידאג לחולשה שלנו ויחזק אותנו שלא יהיה לנו אף פעם שום רפיון, לא במלחמה וגם לא במלחמת היצר ובעבודת השם, כי הקב"ה לא יתן לנו להרפות את אחיזתנו בו, אלא נרגיש את אחיזתנו בו בשיא החוזק. ולכן דווקא כאן לא כתוב העובר לפניך כפי שכתוב בתחילת העניין, אלא ההולך עמך ביחד אתך שתהיה דבוק בו חזק. ואכן תחילה אנחנו בסיוע הקב"ה לא נרפה אחיזתנו בבורא עולם, ואז בורא עולם לא יעזוב אותנו, שנרגיש גם כביכול גם את אחיזתו בנו, שאנו דבוקים בה' והוא בנו.

הנה יש להקשות על הפסוק הנ"ל, שהרי כבר כתוב בפסוקים הקודמים "ה' אלקיך הוא עובר לפניך", אז כבר ידענו שהשם אתנו, מדוע שוב חוזרת על זה התורה?? וגם קשה שהרי כבר כתוב קודם "ונתנם ה' לפניכם", אז למה כתוב לאחר מכן "לא לפחד כי ה' עמך וכו'?? ועוד קשה למה כאן כתוב "הולך עמך" וקודם כתוב "עובר לפניך"?? וגם צריך ביאור, שאם בורא עולם "לא ירפך" ממילא טמון בזה "לא יעזבך", ואם כן לכאורה מיותר המילים "לא יעזבך"?? והתשובה, טמונה בכך שנשים לב לברכה, שהנה לא כתוב רק ש"לא יעזבך" אלא גם ש"לא ירפך", וייתכן שהכוונה שבורא עולם יחזק אותנו שלא נברח ממנו ושלא נתרחק

ובעזרת השם חזק חזק ונתחזק בעצמנו, ונחזק אחרים עד כמה שידינו משגת, ונעזור לאחרים שיחזקו יהודים אחרים, וזה יעזור לנו עצמנו שלא ניפול מדרך הישר והטוב חלילה, אלא נמשיך בהתעלות בקדושה עילאית בלי שום רפיון, כי קיבלנו הבטחה מבורא עולם ש"לא ירפך", אז קדימה מעכשיו נקבל על עצמנו ונעשה הכל!!! לחזק ולהתחזק, ובכוח זה נצליח אמן ואמן.

ואתה תנחילנה אותם

תנחומא, שבגנותו של יהושע סיפר הכתוב, שהיה מתכוון לדחות את כבוש הארץ כדי

בספר יהושע (י"א י"ח) כתוב "ימים רבים עשה יהושע מלחמה", וכתב רש"י בשם מדרש

וייתכן שאת זה בדיוק רצה יהושע להרוויח כשהתעכב בכוונה בירושת הארץ, כי הוא רצה להאריך את ימיו שהיו אמורים להסתיים בסיומו לכבוש את הארץ ולחלקה, ועל ידי עיכובו בכיבוש הארץ תתעכב גם נבואת משה שהתנבא על עם ישראל שיחטאו וישחיתו אחרי מותו.

ואם כן נשאלת השאלה, מדוע יש כאן גנות ליהושע, הרי שבח הוא לו שדאג לשלימות קדושת עם ישראל, כי דאג שיותר שנים עם ישראל לא יחטאו?? ואולי יש לתרץ שיהושע בן נון היה חייב להזדרז בקיום המצווה המוטלת עליו בלי עיכוב גם כשכוונתו לשם שמים, כי עיכוב במצווה יש בזה קצת חילול השם לאלו שלא יודעים סודות וחשבונות עמוקים. וגם יש להוסיף שעיכוב במצווה על ידי צדיק יכול להשתרש לדורות כדרך חיים שמותר להתעכב בקיום מצווה, משא"כ נבואת משה שהשחת תשחיתון, גם כשתתקיים היא תתוקן על ידי הדור הבא החוזר בתשובה.

להאריך ימיו, לפי שנאמר "ואתה תנחילנה אותם". ופלא עצום הוא על יהושע בן נון, הצדיק שהיה מסור בנאמנות מושלמת למשה, שירצה להאריך ימיו על חשבון קיום מצוה שהיא טובת עם ישראל?? ולכאורה כאן לא שייך לטעון שרצה להאריך את זמן קיום המצווה, כי המטרה שתהיה הארץ כבושה ולא תהליך הכיבוש, ואכן כאמור כתב רש"י שהפסוק מספר זאת בגנותו שהתעכב בכיבוש, כי המטרה שהארץ תיכבש ותחולק!!!

ונראה לתרץ על פי שאלה אחרת, שמשה רבינו התנבא בהמשך הפרשה "כי ידעתי אחרי מותי, כי השחת תשחיתון", ומקשה רש"י שהרי כל ימות יהושע לא השחיתו שנאמר "ויעבדו ישראל את ה' כל ימי יהושע?? ומתרץ רש"י שמכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו, שכל זמן שיהושע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי, וכפי שמבאר השפתי חכמים, שכשמשא אמר אחר מותי התכוון אחרי פטירת יהושע תלמידו שהיה חביב עליו כגופו.

ללמדנו, עד כמה עמקו מחשבות גדולי ישראל, שכל כולם דאגה אמיתית לכלל ישראל, ולא מה שנראה לנו בעיניים זה האמת, כי באמת אנחנו לא יודעים מה מסתתר מאחורי הדברים, ועל כן תמיד נשמע לרבותינו בתמימות, וגם אם היצר הרע ברשעותו מפתה אותנו לחשוב שהם חלילה טעו או שהוטעו על ידי בעלי מזימה ואנשי החצר וכדומה, לא נאמין לכך, אלא נאמין בתמימות באמונת חכמים וצדיקים, ובכוח אמונת חכמים נזכה שלא נשחית לא אנחנו ולא יוצאי חלצינו חלילה, אלא נגדל דורות ישרים מבורכים לתפארת עם ישראל אמן ואמן.

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו אתה תבוא את העם ואתה תנחילנה אותם - המשך

מנהיג אחד לדור ולא שני מנהיגים לדור. ויש להקשות, שהרי משה בעצמו ביקש מבורא עולם (במדבר כ"ז) "איש על העדה, אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם", דהיינו איש אחד שינהיג ויוביל, ולא צוות של אנשים שיחליטו ביחד?? וגם בהצעת משה רבינו לכאורה יש בזה פגיעה

כתב רש"י: כתוב בתורה "כי אתה תבוא את העם הזה", וקשה שהרי היה אמור להיכתב תביא ולא תבוא?? מתרץ רש"י, שמשא אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו אתך הכל לפי דעתם ועצתם, אבל הקב"ה אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל, תביא על כרחם - הכל תלוי בך, קח מקל והכה על קדקדם, כי

גם הם יהיו כחלק מההמשך של משה, כפי שיהושע היה כביכול חלק ממשה רבינו כאמור במאמר הקודם, וממילא עם ישראל מאוד ירוויח מזה. אבל בורא עולם התעקש שיהושע לבדו יהיה ממשיך דרכו של משה. ואמנם הבורא עולם לא קיפח את רצונו של הצדיק משה רבינו, ורק לאחר פטירת כל הזקנים רק אז עם ישראל נפל מקדושתו, כך נעשה הכל בשלימות, א. מנהיגות יהושע בשלימות כי הנהיג לבד. ב. עם ישראל הרוויח עוד שנים לחיות בקדושה בלי נפילות.

בכבודו של יהושע שהוא לא מספיק חזק בהנהגה ולכן הוא זקוק לצוות של זקנים שיחליטו יחד אתו???

ולפי הדברים הקודמים הדברים מתורצים ונפלאים, שמאחר שמשה בסוף ימיו התנבא וידע שאחרי מותו עם ישראל ישחית דרכו, לכן רצה להאריך את תקופת הקדושה והצדקות של עם ישראל, לא רק עד פטירת יהושע, אלא שימשיכו בקדושה זמן רב יותר, שזה עד סיום פטירת כל הזקנים שבדור. כי אם הזקנים יהיו שותפים להנהגת עם ישראל יחד עם יהושע, אז

ונלמד מזה עד כמה בורא עולם אוהב אותנו ואת הצדיקים שרצון יראיו יעשה, ויעזרנו בורא עולם להיות דבוקים במנהיג הדור, ממשיך דרכו של משה רבינו, ובגלותנו כל אחד ידבק ברבו בנאמנות, ובעזרת השם יתברך זה ישפיע עלינו שלא נשחית דרכנו אלא נשאר בקדושתנו בדרך התורה והיראה אנו ובנינו עד סוף כל הדורות, ונזכה להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים גמורים, ונזכה לביאת גואל צדק שיבוא ויגאלנו מעמלינו ומשברונו ליבנו, ונזכה לשוב לראות וללמוד תורה מהרבה הגדול שלנו "משה רבינו" אמן ואמן.

והסתרת פני מהם והיה לאכל, ומצאהו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

להתחזק באמונה, וגם שיהיה ברור לנו למרות הכל שעלינו ועל בנינו החובה בלי שום ספק לקיים את כל דברי התורה, ושעלינו החובה לפעול בכל כוחנו להיות חלק מהנס של ממשיכי מסורת עם ישראל לנצח.

ולפי הקדמה זו, אפשר לבאר את הפסוקים שבפרשתנו, שישנם 2 מצבים, א. "והסתרת פני והיה לאכל", שיתכן שזה רק נוקי ממון, או כדברי דוד המלך "בקרוב עלי מרעים לאכל את בשרי", שזו שנאה איומה ונוראה להשמיד את עם ישראל, אבל ייתכן שבינתיים הם מסתפקים בכך שהם גוזלים את כספם של היהודים. ב. "הסתר אסתיר פני ומצאהו רעות רבות וצרות", דהיינו יש הסתר אחד ויש הסתר יותר

כתב החתם סופר, על הפסוק שבפרשה הקודמת "הנסתרות לה' אלוקינו, והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה" שגם בזמנים שיש הסתר פנים כביכול שלא רואים ניסים גלויים, בכל אופן באמת כל רגע ורגע יש ניסים ונפלאות, רק שהם נסתרים מעינינו, ואין בעל הנס מכיר בניסו, וזה "הנסתרות לה' אלוקינו". והוסיף שעדיין יש נס נגלה שבנסי ניסים אנחנו קיימים לנצח ושומרים את כל מצוות השם, וזה "הנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת".

אבל יתכן שטמון כאן יותר מזה, שבורא עולם מגלה לנו שכשיש הסתר פנים אין זה סותר את החובה הגלויה שלנו, שעלינו

גם בלימוד התורה וקיום המצוות על אף הטשטוש והקושי הנורא והמחריד שמקוים לטוב, ואין.

ולמרות שלפעמים גם בריבוי התפילות והחזיוקים עדיין הוא לא רואה שיפור במצב, **ולפעמים** אפילו המצב מחמיר!! בכל זאת עליו להמשיך לקוות לטוב, ולהודות על הטוב שהיה בעבר. ואכן על עצם התקווה ועל עצם האמונה בהשם יתברך גם במצב מחריד שכזה הוא יקבל שכר עצום, כי זה בעצם ניסיון קשה מאוד שניתן לו משמים ושחיבים לעמוד בו במסירות נפש ממש למרות הסתרת הפנים.

חזק שהוא הסתרה כפולה "הסתר אסתיר", שייתכן שזה הריגות ורציחות של יהודים רבים כפי שראינו במהלך ההיסטוריה.

ומי שנמצא בשלב הראשון שזה הסתרה אחת, חייב להתחזק באמונה ובקיום המצוות והיגון הילדים בבהירות למרות הקושי, ואז זה יכול לשמש זכות שייתכן ולא יצטרך להגיע לשלב השני של ההסתר הכפול. אבל גם צדיק כזה לפעמים נתפס בעוון הדור, כי יש פעמים שיש הסתר פנים כפול מחמת עוונות הדור, **אמנם** גם אז עליו להתחזק ולהתפלל ולקוות לטוב, **ומצד** שני להתאמץ

תשליך - המשך

וחשוב לציין שגם אם לכלל הציבור יש הסתר כפול, זה עדיין לא מחייב שגם לצדיק יהיה, וכפי שהגמרא (בחיגה ה') אומרת שגם כשיש "הסתר אסתיר" בכל זאת אמר רבא ש"בחלום אדבר בו", ורב יוסף אומר ידו נטויה עלינו ש"בצל ידי כסיתוך", ואכן כשהתפילה מתקבלת, מוסיף דוד "ועתה ירום ראשי על אויבי ואזבחה זבחי תרועה, אשירה ואזמרה להשם". והצדיק שנחלץ מצרה, זה בזכות שהתחזק בתקופה זו מאוד!! והחזיון היה ש"אחת שאלתי מאת ה' אתה אבקש - שבתי בבית השם כל ימי חיי", וגם הוסיף דוד התחזקות ב"לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", שזה להתחזק בלימוד התורה בכל יום מחדש כמו ביקור ראשון בעולם התורה, ואכן בורא עולם הסתירו **בצל כנפיו**, ויצא מהסכנה בניסים, ועל זה הוא בשמחה מודה ומקריב **זבחי תודה** כי הבעיה נפתרה.

אבל ממשיך דוד המלך, והוא מתחנן "אל תסתר פניך ממני, אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני", שזה במצב שאין ישועה מה' והצרות ממשיכות ונהיה גרוע יותר ויותר, שבמצב הזה גם כלפיו - הצדיק יש הסתר פנים כפול "הסתר אסתיר". למרות זאת גם במצב נורא זה, עדיין דוד המלך אומר

ולכן את תפילת "תשליך" עושים ליד מים, בכדי לזכור את זכות אברהם אבינו, שכשהלך לשחוט את בנו יחידו האהוב יצחק, השטן חסם את דרכו בנהר עמוק, ואברהם לא התחמק מחמת הקושי אלא נכנס בתמימות לתוך המים עד שהגיעו המים עד נפש, ואז במקום שאברהם אבינו יטען "אנוס פטור מהמצווה", הנה ניסיתי ממש אבל זה בלתי אפשרי וכך לחזור לביתו, אברהם אבינו ממש לא מוותר, אלא צועק לבורא עולם **הושיעני כי באו מים עד נפש**, ומתחנן לבורא עולם **תן לי להמשיך לקיים את מצוותך לשחוט את בני יחידי ולא להיפטר ממנה בטענת אנוס**, ולכך בזכותו אנא תשליך את כל עוונותינו למצולות ים שלא יזכרו יותר לפניך.

ואכן (במזמור כ"ז) "לדוד" שמוסיפים בחודש אלול עד סוף חגי תשרי, זה ממש מתאים גם למה שקוראים בפרשיות התורה בתקופה זו, כי בתקופה זו קוראים בתורה הרבה עניני קללות. ובמזמור זה מתאר דוד המלך סכנות וצרות, ושנאה איומה "בקרר עלי מרעים לאכל את בשרי, שהשונאים רוצים לאכול את בשרי", ומוסיף דוד המלך "אם תקום עלי מלחמה" ועל מצב כזה הוא מבקש **כי יצפנני בסכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו**.

בעולם הזה זה רק זמני כחלום יעוף, ועיקר החיים זה העולם הבא ושם הכל טוב ואין בו רוע, ותקווה זו נותנת כוח להמשיך גם בהסתרה כפולה ונוראה, כי זה עתיד טוב מובטח ונצחי!!! ואכן בכל זאת, ולמרות הכל!! דוד המלך אומר: עדיין לא להתייאש גם מישועה שתגיע אפילו בעולם הזה, אלא תמשיך באמונה וביטחון "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל השם", וזכור שכל רגע של אמונה זה מצווה עצומה, כמו שציצית כל רגע זה מצווה, חזק ואמץ לבך וקוה אל ה'.

שעלינו להתחזק ולהתחדש בלימוד התורה, "הורני ה' דרכיך דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי", ולמרות שאין ישועת ה' ממשיכים להתפלל ולקוות בכל זאת, "אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס".

ואם עדיין אין ישועת השם, למרות כל התפילות והחיזוקים, אזי דוד המלך משתמש בקלף שעוזר גם במצב של הסתר פנים הכי קשה ששייך!!! "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים", עליך להשתמש באמונה שהחיים

וכפי שכתבתי קודם, עצם האמונה והביטחון והתפילות והתחנונים זה מצוה גדולה, ולא התוצאה קובעת!! אלא האמונה והתפילות, וזה הכוח שנתן ליהודים לעבור את השואה ולשרוד למרות הגיהינום עלי אדמות.

ועלינו לזכור, שלעולם לא נישבר מקיום חובתנו הברורה לעשות את רצון הבורא ולקיים תורתו ומצוותיו בכל מצב ותמיד, וגם בימים שזה יהיה קשה כמו לטפס על קירות, ובפרט שאכן כבר אמרו גדולי ישראל מהדורות הקודמים שלפני ביאת המשיח יהיה קשה להחזיק באמונה כמו לטפס על קירות ישרים וחלקים, וכשהדבר כבר היה צפוי זה קצת מקל עלינו, כי אנחנו מרגישים שזה כבר היה צפוי וידוע וברור שזה ניסיון ידוע ומוכן מראש.

וכמובן חייבים תפילות ושיחות עם ידידי אמת להתחזק יחד ולהצליח לעבור את השעות והימים הקשים מנשוא, ושוב זו זכות גדולה להאמין בה' במיוחד בשעות הקשות מנשוא, וה' הטוב יעזור שלא נגיע לידי ניסיונות קשים, אלא לעובדו מתוך שלווה הנפש אמן ואמן.

ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

והתורה צפתה זאת, ועל זה ענתה התורה שאכן יהיו תקופות אימות של הסתר פנים עד כדי כך שאנשים ישאלו איפה הקב"ה??? ויטענו שלא ייתכן שהוא קיים ויטענו לא צרות כאלו!!! ולכן התורה מודיעה, זכרו טוב "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" הסתרה כאילו שאינו קיים. אבל עדיין קצת קשה משמעות הפסוקים שמשמע שרק ביום ההוא אדם יאמר שאין אלוקים, ולכאורה בפסוקים הקודמים כתוב מפורש "ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצוני והפר את בריתי", אז עוד קודם כבר

לכאורה, קודם היה צריך להיות כתוב "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" ורק אחרי זה שיהיה כתוב את התוצאה ואת ההמחשה "ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה", שזה מבטא את גודל ההסתרה שאנשים מרוב צרות לא יבינו איך ייתכן שיש אלוקים שיסכים למצב המחריד הזה. ואולי בעצם התורה הקדושה מתארת מה שאנשים שאלו על השואה האיומה, ושאלתם הייתה איך קרה דבר מחריד שכזה לעם ישראל???

השם אפילו מתוך שירה וריקודים, כמו שמסופר בספר "אלה שלא נכנעו - על צעירי ופרחי חסידי גור בתקופת השואה האיומה", שהם סבלו בגוף אבל זה היה מתוך התעלות והתפשטות החומר והתעלות הרוח הנצחית שמתחברת לנצחיות, ומחשבתם על החיים הטובים והאמתיים בעולם שכולו טוב גברה על צער הגוף, כרבי עקיבא ששמח בשעה שהרומאים סרקו את בשרו, כי רוחו גברה על הגוף.

ונסיים בסיפור על האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, שבשואה האיומה ניגש אליו נאצי בחיך נאצי מתנשא, ושאל אותו בשטניות: איפה העם הנבחר??? ראה רבי!! איך נראים בני העם הנבחר, מושפלים ומוכים, מזי רעב ונרצחים בכמויות בתאי גזים ובירי??? ענה לו הרבי הצדיק בנחישות של קדושת ישראל שרק התגברה בו בעת השואה, ובחריפות לשון, שעדיף להיות נרדף מאשר רודף!!!! והנאצי נדהם מהתשובה, ולא הרג אותו!!! כי בתשובה המחיש לו הרב הצדיק, שגם בהסתר פנים עדיין אנחנו עם נבחר שהוא בצד של הטובים ולא של הרשעים וחיות האדם שבשפל המוסר כמו הנאצים!!!

עזבו את האמונה בבורא עולם, אז מה השתנה ביום ההוא???

אבל לפי האמור קודם אפשר, שהתורה הקדושה כותבת שההסתר פנים הגדול ביותר שיש הוא כשאדם מאבד את התקווה והאמונה, כי דווקא כשיש הסתרה כפולה ומכופלת אסור לו לאדם לאבד חלילה את התקווה ולהתייאש, ואסור לו לחשוב שזה יד המקרה והמזל הרע, כי כך הוא לא רק מתייסר, אלא גם מדוכא ומת מתוך צער ועגמת נפש כעלה נידף!!! ואדרבה מחדשת לנו התורה, יהודי יקר גם אם אתה עד היום עזבת את דרך התורה והמצוות, דע יהודי סוד!! שתדע שחלק מזההסתר פנים העצום הוא "ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה".

ולכן, אדרבה עליך לנצל את המצב הרע והקשה הזה לטובה, שלפחות תחזור בתשובה ותקבל את הייסורים ככפרת עוונות. וגם אם אין לך על מה לחזור בתשובה, בכל זאת נצל את הניסיון הקשה כאתגר אמונה הכי גדול שיש בחיך, כי אם כבר נגזר לסבול, לפחות תנצל זאת למקסימום הטוב שאפשר להוציא ממנו. ככה בן אדם מסוגל גם לגשת למוות על קידוש

כתבתי זאת, כי בכיתי על כאבה של משפחה יקרה לי מאוד!! שצער רודף צער שנים על גבי שנים, ועדיין לא ראו ישועת ה', וליבם כואב וספוג בדמעות, ושואלים אותי שוב ושוב עד מתי??? עד מתי??? למה נגזר עלינו לסבול??? למה??? ועניתי להם מתוך ככי שליבי ככה עמם כי ידעתי את כאבם ושותף אני לצערם המתמשך במשך שנים, ואמרתי להם: לבכות ולסבול מתוך מסכנות אתם תהיו צודקים אבל זה לא יעזור כלום!!! במקום זה לפחות תנצלו את הרע לטובה עד כמה שאפשר, שתאמינו שאתם סובלים עבור כלל ישראל, וזה תיקון לעוונות מגלגול זה וגם לגלגולים קודמים, ואתם מתנסים בניסיון אמונה קשה מנשוא, ותשמחו שאתם עומדים בו בכבוד ולא איבדתם תקווה עד היום, וזו מצווה עצומה שאין כמותה רק חזקו ואמצו אמן.

וחרה אפי בו ועזבתים והסתרת פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות

כלום תקנה יש לו. והמפרשים שואלים מה מיוחד דווקא בפסוק זה, הרי גם בפסוקים הקודמים יש תיאורים קשים וגם קללות קשות

הגמרא (חגיגה ה') מספרת שכאשר ר' יוחנן היה מגיע לפסוק זה היה בוכה, שהיה אומר: עבד שאדון שלו ממציא לו רעות רבות ורעות

עולם בקניין נצח כעבדים כנעניים מדורי דורות. וגם אם נניח שאין זכות להשתחרר, מדוע להחשיב זאת כאדם שאין לו תקנה?? וכי אכזבה זו היא סוף העולם?? יותר מ"והיית משוגע ממראה עיניך"?? וגם איזה שחרור שייך להשתחרר מבורא עולם?? וכי להשתחרר מעול תורה זה טוב?? ולהתנתק מבורא עולם הרי אין רע מזה!!!

ואולי אדרבה ר' יוחנן **בכה**, כי שמח שיש באמת תקווה, ואולי לכן כתוב "והיה" - לשון שמחה, כי אם בורא עולם כשכועס עלינו חלילה הוא בעצמו מעניש אותנו בזעם ובחרון אף, אכן אין לנו תקווה, כי **עבד שרבו מחפש בעצמו** לצערו ולהכאיב לו בעצמו ממש, זה סימן של שנאה תהומית חסר תקווה. אבל אצלנו הדברים הפוכים, בורא עולם כביכול לא מסוגל לצער אותנו בחרון אפו, וכדברי **בעלי התוספות** שזה מתוך חיבה, ולכן הוא נותן לאחרים לעשות זאת, אפילו יביא גוי אכזר מקצה העולם אבל לא הוא בעצמו, וזה ממש כמו אבא רחום שלא מסוגל לראות את בנו מתייסר ולכן האב מסתתר כאילו לא רואה וכאילו לא יודע.

הכתובות בפרשת כי תבוא, כגון מה שכתוב "ומחה השם", וכי בפסוקים אלו לא מתואר קושי מחריד וגזירות מחרידות ואימות???

וראיתי כמה מפרשים עניין זה שכמו שעבד שרבו חבל בו יוצא בראשי אברים, כך גם עם ישראל כביכול היו אמורים לצאת לחירות מחובת עבודת ה', מאחר שניזוקו כביכול בראשי אברים - שזה היסורים והצרות והרעות!! ועל זה בכה ר' יוחנן כי בורא עולם לא מכה אותנו בעצמו, אלא נותן לגוים להכות אותנו, וגם כשבורא עולם בעצמו מעניש אותנו אנחנו לא מייחסים זאת לבורא עולם שאז הוא אמור לשחרר אותנו, אלא אנחנו מייחסים זאת ליד המקרה והמזל הרע. ולכן זה דומה לעבד שנפצע בראשי אברים ולא מאשים את אדונו אלא את יד הטבע או את האחרים שאז אינו משתחרר, ועל זה בכה רבי יוחנן.

אבל הסבר נפלא זה קצת קשה, שהרי אנו עבדים עבריים שאינם יוצאים בשן ורגל וראשי אברים כעבדים כנעניים?? ואולי יש לנו דמיון לעבד כנעני לעניין זה, כי אנחנו לא משתחררים מהשעבוד שלנו לבורא עולם בשש או ביובל אלא אנחנו משועבדים לבורא

ודווקא בגלל זה, בשיא ההסתרה נבין שבורא עולם אוהב אותנו ונותן לנו תקווה לשוב אליו, ועל זה בכה ר' יוחנן, בהתלהבות והתרגשות של שמחה, שבורא עולם בשיא זעמו וכעסו עדיין מראה לנו אהבתו ונותן לנו תקווה, "שובה ישראל עד ה' אלוֹקֶיךָ" אמן ואמן.

וילך משה ויאמר בן מאה ועשרים שנים אנכי היום

רבינו טורח והולך אלינו - לעם, ולא אנחנו - העם בא אליו?? ולכן משה רבינו אמר להם, מורי ורבותי זה יומי האחרון, אין לי כבר את שערי החכמה אבל כוחי במותני ככתוב לא נס ליחו, ולכן אני משתמש בכוחות שיש לי כל רגע שנשאר לי בחיי, ואת כל הכוחות שנשארו בי אני מנצל לטובה לצורך מצוה, לחזק את עם ישראל!!!! וללמד את בני ישראל בינה ודרך חיים, לנצל כל רגע וכל כוח שיש

לפי כמה שיטות במפרשים וכפי שכתב רש"י גם פרשת נצבים נאמרה על ידי משה רבינו ביומו האחרון, ונשאלת השאלה אם כן מדוע משה רבינו המתין מלומר לעם ישראל את גילו ואת יום פטירתו, ודווקא בפרשה זו ראה משה רבינו לנכון לציין ולגלות להם שזה יום פטירתו???

ונראה שזה קשור ל"וילך משה" שאנשים היו מופתעים מה יום מיומיים, מדוע משה

בחיינו, ולא להיכנס למרה שחורה ולשברון לב ממכה שחטפנו בחיים, כי אין לנו מכה גדולה יותר מלקיחת שערי החכמה ממשה רבינו, ובכל זאת משה במקום להיות במרה להיפך.

שחורה ולבכות, הוא השתמש בכוחות האחרים שיש לו וניצלם יותר מאשר ניצלם בחייו, ולכן הוא בעצמו וברגליו הלך לעם ולא להיפך.

ויאמר ה' אל משה הנך שוכב וקם העם הזה וזנה

וכדברי רש"י, אם כן זה עצמו הייתה נבואה חדה שעם ישראל לא יחטא משך כל השנים הללו.

ומכל מקום יתכן שטען ואמר להם: שימו לב שרצף השאלות שלכם מרומזות בדיוק בפסוק אחד, וזה מוכיח שהקב"ה צופה נסתרות, וממילא תאמינו לי שהפסוק עונה לכם על 2 השאלות ואכן "וקם" בא ללמד שמשה רבינו יקום לתחיה, וגם מלמד שעם ישראל יחטא אחרי פטירת משה. אבל אם כך יש פלא עצום איך מתחבר בפסוק אחד ובמילה אחת, הבשורה של תחיית המתים יחד על קלקולו בחטא של עם ישראל? ויתכן, שיש כאן בשורה עצומה, שלמה משה קם לתחיה זה בכדי לחזק בתשובה את עם ישראל אחרי שחטאו, וכידוע דברי האור החיים הקדוש שמשה הוא הגואל הראשון והאחרון, ולכן בשורה טובה יש כאן, שבסופו של דבר עם ישראל ישוב בתשובה שלימה ותהיה גאולה לבני ישראל בקרוב אמן ואמן.

הגמרא (סנהדרין צ') מספרת ששאלו רומיים את רבי יהושע בן חנניה: מניין שהקב"ה מחיה מתים??? ומניין שהקב"ה צופה עתידות?? ענה להם שניהם מפסוק זה, כי המילה קם משמשת גם על פטירת משה שיקום לתחיה, וגם שהעם יקום ויחטא. טענו לו הרומאים, שמא וקם שייך רק לסוף הפסוק ולא לתחילתו?? ענה להם רבי יהושע גם לפי דבריכם עדיין יש תשובה לשאלה השנייה ששאלתם, מזהיכן שהקב"ה צופה עתידות!!!

ונשאלת השאלה, וכי איזה הוכחה יש מפסוק זה על כך שהקב"ה צופה עתידות, הרי זה הגיוני שבמשך הדורות כשמתרחקים מיציאת מצרים וממתן תורה ובלי הנהגת משה רבינו, מטבע הדברים צפויה נפילה עצומה בעם ישראל כפי שנפלו בעת שטעו שנפטר וחטאו בעגל?? ואם ענה להם שקלקול העם היה רק לאחר פטירת משה ויהושע והזקנים הכלולים בכיכול במשה, כי תלמיד חביב לרב כגופו

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה

במקל על ראשי הזקנים כביכול?? הרי כל ימי יהושע עברו בשלווה ובשקט לכאורה??? ונראה לי לענות, שזה היה מיד עם כניסתו לתפקיד ששלח 2 מרגלים לרגל את ארץ ישראל, ואת מי שלח למסע המרגלים הראשון, דווקא את ידידו "כלב בן יפונה", היחיד ששרד חוץ מיהושע מכל הדור שהיו מעל גיל 20

כתב רש"י: אמר ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתך ועצתך. אבל הקב"ה אמר ליהושע, כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, תביא על כרחם, הכל תלוי בך - טול מקל והך על קדקדך, כי דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור. וקצת נפלאתי היכן יהושע אכן נהג בקשיחות והכה

מהלכים מזיקים כנגד מנהיגותו. ובכל זאת יהושע בלי חשש ופחד שלח דווקא את החשובים ביותר בלי לתת להם חשבון, אלא כביכול הכה על קדקדם ופקד עליהם: לכו!! והם אכן הלכו בלי שום פתחון פה והתנגדות, בכך הוכיח יהושע את מנהיגותו החזקה והבלעדית בלי חשש מחבריו הקרובים ביותר!!! וללמדנו, שיהושע הזדרז לקיים את ציווי הבורא יתברך להנהיג את העם בעוצמה, ולכן זכה שהמרגלים תיכף ומיד הצליחו להגיע לכתובת הנכונה שנתנה להם את כל האינפורמציה הנדרשת לכיבוש ארץ ישראל, כפי שתיארה להם רחב.

בצאתם ממצרים, וגם את פנחס המפורסם שהסיר את המגפה מעם ישראל בקנאו את קנאת ה'.

והנה לא מצאנו שהתייעץ אתם, וגם לא שאל להסכמתם לתפקיד המסוכן וכפי שמוכח בפרק ב' ביהושע, כי מיד עם בואם לרחב כבר פשטו שוטרים על ביתה של רחב, וממש במסירות נפש היא הצילה אותם. ובדרך כלל מנהיג חדש מעדיף לשלוח אנשים פחותים בהרבה מדרגתו לביצוע פעולות מסוכנות כאלו בפקודה ובחיוב, מאשר לחייב אנשים חשובים מאוד בדרגתם העלולים להתנגד ולבצע

ואנכי הסתר אסתיר פני

ואולי זה רמז לעם ישראל כשיהיו בשיא ההסתר פנים, שלא להתניאש ולא להשבר, ונלמד ממגילת אסתר שלמרות ההסתר פנים שהיה באותה תקופה שאפילו לא מוזכר פעם אחת שם ה' במגילה מרוב הסתר הפנים שהיה אז, וזאת למרות הנס הגדול, וגם לאחר הנס הגדול!!! עדיין היה הסתר פנים חזק מאוד, שהרי גם לאחר המהפך הטוב שמרדכי הפך למשנה למלך והתבטלה הגזירה הרעה, בכל זאת עדיין לא מוזכר שם ה' במגילה, כי עדיין נשאר הסתר פנים.

הגמרא (חולין קל"ט) מביאה: שאלו פפונאי לרב חתנה, רמז לאסתר מן התורה מניין? אמר להם: "ואנכי הסתר אסתיר פני". ופלא עצום שרמז לצדיקה יהיה דווקא מפסוק שמראה על צער גדול של עם ישראל, ונכון שמסבירים שכל סיפור המגילה ונס ההצלה היה נסתר, ולכן מתאים נס המגילה לפסוק ואנכי הסתר אסתיר, בכל זאת היות ומגילת אסתר מסתיים בנס טוב, למה אם כן זה הפסוק שירמז לנו על אסתר??

וזה בא הקב"ה ללמד אותנו מתוך ההסתר פנים הגדול עדיין יש תקווה, כי גם במצב של הסתר פנים איום ונורא עדיין הקב"ה בונה לנו ניסים ונפלאות, וגם מתוך כל כאב וצרה תבוא גאולה לכל יהודי ולכל עם ישראל בקרוב ממש, ובעזרת ה' תהיה גאולה לא מתוך הכאב והצער אלא מתוך עמל התורה ועלייה רוחנית אמן ואמן.

פרשת וילך נודב
לעילוי נשמת

הגאון הגדול רבי יונתן בן סוזאן בונדקייא זרביב זצ"ל
שימלץ טוב על המנציח ומשפחתו ועל כל עם ישראל